

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### สรุป

การวิจัยเรื่อง ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในด้าน รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 10 ราย ที่เข้ารับการรักษารั้งแรกช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 - วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2548 จากโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 3 ราย จากโรงพยาบาลศรีธัญญา จำนวน 3 ราย และจากวชิรพยาบาล จำนวน 4 ราย โดยเลือกเฉพาะผู้พยายามฆ่าตัวตายที่อยู่ในฐานะเป็นบุตร อายุระหว่าง 18-25 ปี มีสถานภาพโสด และบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 12 ราย ได้แก่ พ่อ แม่ พี่ชาย และพี่สาว ซึ่งยินดีให้ข้อมูลและเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

#### ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้พยายามฆ่าตัวตายจำนวน 10 ราย เป็นเพศหญิง จำนวน 4 ราย และเพศชายจำนวน 6 ราย มีอายุระหว่าง 18-25 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 1 ราย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 ราย และระดับปริญญาตรี จำนวน 2 ราย ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 4 ราย รับราชการ จำนวน 1 รายและกำลังกำลังศึกษาต่อ จำนวน 3 ราย และมีจำนวน 2 ราย ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ วิธีที่ใช้ในการพยายามฆ่าตัวตาย ได้แก่ กินยาแก้ปวด ยาแก้ปวด กินยานอนหลับ กินยาเบื่อหนู กินยาฆ่าหญ้า กินยาฆ่าแมลง ผูกคอตาย และใช้ไฟฟ้าช็อตตนเอง

## 2. ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีดังนี้

### 2.1 รูปแบบของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ หรือ/และน้อง และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูโดยลำพัง เนื่องจากพ่อแยกทางไปตั้งแต่ผู้พยายามฆ่าตัวตายยังอยู่ในครรภ์โดยไม่ได้กลับมาส่งเสียเลี้ยงดูอีกเลย ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวที่ต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพ ทำให้ในแต่ละวันไม่ค่อยมีเวลาให้แกกัน และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง เนื่องจากญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัดนาน ๆ หรือช่วงเทศกาลจึงจะพบกันสักครั้ง ครอบครัวเหล่านี้จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้านคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปลอบโยน หรือให้กำลังใจ เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความอบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย

### 2.2 แบบแผนการเลี้ยงดู

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อและแม่หรือแม่แต่เพียงผู้เดียวตั้งแต่เกิด

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดู ดังนี้

(1) แบบปล่อยปละละเลย การเลี้ยงดูของครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะคือ พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ต้องให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ดัดนิสัยด้วยตนเอง เพราะต้องประกอบอาชีพและเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว และมีความคิดว่าการที่ลูกเป็นลูกผู้ชายต้องให้ดูแลตนเอง จึงไม่ได้สนใจและทะนุถนอม บางครอบครัวมีพ่อที่ดุมากและไม่รับผิดชอบครอบครัว ชอบดื่มสุรา เล่นการพนัน เสพยาบ้าและชอบใช้ความรุนแรงกับลูก ๆ ทำให้ลูก ๆ กลัวมาก ส่วนแม่ก็ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลลูกและครอบครัว ดังนั้นลูกจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทั้งจากพ่อและแม่ ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่เหมาะสม แต่เวลาทำผิดก็จะถูกทำโทษและถูกด่าอย่างรุนแรง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ก้าวร้าว ครุ่นคิดอยู่คนเดียว ไม่มีโอกาสระบายกับคนในครอบครัว จึงหันไปแก้ปัญหและความเครียดโดยการคบเพื่อนเถร ดื่มสุราและเสพสารเสพติด เมื่อได้รับความกดดันหรือบีบคั้นทางอารมณ์อย่างรุนแรงจึงพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์นั้น

(2) ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย พ่อ แม่จะเข้มงวดกวดขันออกคำสั่งบังคับให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำในสิ่งที่ต้องการ เมื่อทำผิดก็จะถูกดุด่าเขียนตืออย่างรุนแรงซึ่งทำให้รู้สึกต่อต้านหรือเกิดความ

ขัดแย้งขึ้นในใจของตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายทุกครั้ง และความรู้สึกไม่ดีกับการถูกเลี้ยงดูแบบ  
อิตาเลียนนี้เป็นผลให้ลูกได้รับความบีบคั้นจิตใจ กดดันและเก็บกดสะสมความรู้สึกนี้ตลอดมา

ครอบครัวที่มีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนโดยมีพ่อเป็นผู้นำ  
ครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ บทบาทของพ่อที่มีต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ส่วนมากทางเห็น  
ไม่ใกล้ชิดและให้ความสนใจกับลูกน้อยมาก ถ้าต้องการให้ลูกทำอะไรจะใช้วิธีการออกคำสั่งบังคับ  
รวมทั้งการกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตให้แก่คนในครอบครัว โดยถือความคิดเห็นของตนเอง  
เป็นใหญ่ไม่ถามความต้องการของผู้อื่น ไม่มีเหตุผล และมีความคิดว่าเลี้ยงลูกผู้ชายไม่จำเป็นต้อง  
ใกล้ชิดดูแลอยู่ห่าง ๆ ก็ได้ และไม่จำเป็นต้องโอ้อวดแสดงความรัก ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย  
เกิดความรู้สึกห่างเหินไม่อยากสัมผัสหรือเข้าใกล้พ่อ

แบบแผนการเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนนี้ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย  
รู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ต้องทำตามคำสั่ง ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่  
ขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง  
มีลักษณะต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ เก็บกด เมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่  
สามารถหาทางออกได้ และไม่กล้าที่จะปรึกษาใคร ประกอบกับในครอบครัวไม่มีใครให้ปรึกษา  
เกิดความตึงเครียดสูง และหาทางออกด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

### 2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนช่วยกันหา  
รายได้ อาชีพหลักของครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ผู้เป็น  
หัวหน้าครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.-บาท มีบ้านเป็นของตนเอง  
ส่วนใหญ่มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร ในแต่ละเดือนมีเงินหมุนเวียนพอใช้  
จ่าย แต่ก็ต้องประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ส่วนครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีหนี้สินเป็นครอบครัวที่มีรายได้  
เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000.-บาท หนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกู้ยืมจากธนาคารบ้าง กู้เงิน  
นอกระบบบ้าง จุดประสงค์เพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยและลงทุนค้าขาย แต่พ่อได้นำเงินก้อนนั้นไป  
เล่นการพนันจึงทำให้เหลือเงินลงทุนในการค้าขายน้อย เป็นเหตุให้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันทำ  
มาหากินเพื่อใช้หนี้ธนาคาร

### 2.4 ลำดับที่ของการเป็นบุตร

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ประกอบกับมีความสัมพันธ์  
ที่ห่างเหินกับญาติ เพราะญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด บางรายพ่อหรือแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว  
เพียงคนเดียวจึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ทำให้ลูกเกิดความห่างเหิน และรู้สึกเดียวดาย เหนง  
เพราะไม่มีเพื่อนที่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาได้

ในกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียว และพ่อแม่ให้ความใกล้ชิดและ  
ดูแลดีมาก จึงทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่กล้าที่จะเล่าหรือปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟัง เพราะ

ไม่ต้องการทำให้พ่อแม่เสียใจ ทำให้ไม่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกิดความรู้สึกเก็บกด และกดดันทางอารมณ์สูงเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนสุดท้อง ได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งจากพ่อแม่และพี่ ๆ เป็นอย่างดี พี่ ๆ ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก ให้ความรักและสนใจดูแลแทนพ่อแม่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อพี่มีครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกว่าพี่ ๆ สนใจตนเองน้อยลง จึงเกิดความน้อยใจและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่ปรึกษาเพราะคิดว่าพี่ ๆ คงไม่สนใจตนเองแล้ว และเมื่อมีความรักก็ไม่สมหวัง ถูกคนรักบอกลีก ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองสูญเสียทุกอย่าง การถูกทอดทิ้งจากคนรอบข้าง จึงคิดว่าชีวิตนี้ไม่เหลือใครให้เป็นที่ปรึกษาอีกแล้ว ทำให้เกิดความเสียใจ น้อยใจและมีความเครียดสูง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง ที่มีทั้งพี่สาว พี่ชาย ซึ่งก็ให้ความรักความสนใจ เป็นอย่างดี ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าตนเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นลูกคนสุดท้อง จนเมื่อเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพขึ้นและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อน จึงไม่อยากมีชีวิตอยู่ให้เป็นภาระแก่ทุกคนต่อไป

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง และมีความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รักพี่มากกว่าตนเอง ทั้งที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่า ๆ กันกับพี่ ๆ จึงเกิดความอิจฉาและแก่งแย่งชิงดีระหว่างพี่น้อง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นคนดื้อ เจ้าอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูง อารมณ์อ่อนไหว ซึ่งนอกจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพี่น้องแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่อีกด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับใครในบ้านได้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว น้อยใจในโชคชะตา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไร้ค่าสำหรับครอบครัว มีชีวิตอยู่ก็ไม่มียุทธศาสตร์อะไร เป็นคนทำให้ครอบครัวเดือดร้อนจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

## 2.5 ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พยายามฆ่าตัวตายกับพ่อแม่ มีลักษณะดังนี้ คือ ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่ ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อ เพราะพ่อไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อเป็นคนดุด่าเจ้าอารมณ์ เป็นคนพูดน้อย เพื่องาน ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลใดๆ จากคนในบ้าน ถือเอาความคิดเห็นตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา ทำลายข้าวของและใช้กำลังข่มขู่ลูกเมีย ทุกคนในบ้านจะรู้สึกมีความสุขถ้าพ่อไม่อยู่ ในรายที่พ่อแม่แยกทางกันนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยเห็นหน้าพ่อเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะพ่อไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลยผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งพ่อชอบดื่มสุรา เวลาเมาจะอาละวาด ทะเลาะและทำร้ายร่างกายคนในบ้านและเล่นการพนันอยู่เสมอ จึงมีความรู้สึกเกลียดชังพ่อ รู้สึกว่าชีวิตเขาจะไม่ได้ได้รับความปลอดภัยถ้าอยู่ใกล้พ่อ พ่อเป็นตัวอันตรายสำหรับเขา อีกทั้งแม่ก็อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเปรียบเทียบกับพ่อของผู้อื่น

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับแม่ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านกว่าจะกลับก็ดึก ตอนเช้าก็ออกจากบ้านไปแต่เช้า มีวันหยุดก็ไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาที่จะพูดคุยใกล้ชิดกัน บางรายรู้สึกเบื่อแม่เพราะแม่ขี้บ่น พูดซ้ำซาก ไม่มีเหตุผลปากจัดชอบตำเสียงดัง สนใจแต่เรื่องของชาวบ้านไม่สนใจลูก และบางรายเห็นว่าเป็นลูกผู้ชายไม่ต้องสนใจมากก็ได้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความผูกพันกับแม่มากกว่าพ่อ บางรายสนิทและใกล้ชิดกับแม่ค่อนข้างมากเพราะแม่เป็นคนดูแลทุกเรื่อง และรู้สึกว่าแม่เป็นคนเก่งสามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งพ่อก็ยังยอมรับในความสามารถของแม่และไม่เคยดุด่าว่ากล่าวให้เสียใจ บางรายสงสารแม่ รู้สึกว่าแม่เป็นคนอ่อนแอที่ยอมให้พ่อทำร้ายร่างกาย และไม่กล้าตัดสินใจใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างต้องแล้วแต่พ่อ ยอมยกให้พ่อเป็นใหญ่ทั้งที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าพ่อไม่ใช่ผู้นำครอบครัวที่ดี

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายที่พ่อแยกทางไปและพ่อไม่เคยกลับมาดูแลอีก จึงทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความผูกพันกับแม่มาก ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ค่อยสนใจก็ตาม แต่ก็รู้สึกว่าชีวิตนี้มีเพียงแต่แม่เท่านั้นที่ทำให้มีชีวิตรอดมาจนทุกวันนี้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับทั้งพ่อและแม่ ทำให้เกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ไม่ราบรื่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ บางครอบครัวมีประวัติแตกแยกปล่อยปละละเลย ประกอบกับไม่มีญาติพี่น้องที่คอยช่วยประคับประคองจิตใจเมื่อเกิดปัญหา ผู้พยายามฆ่าตัวตายมักเก็บปัญหาไปคิดแต่เพียงลำพัง เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ไม่มี ความสำคัญกับครอบครัว เมื่อประสบปัญหาไม่สมหวังหรือสูญเสีย จึงไม่สามารถระบายความทุกข์กับใครได้ ผลสุดท้ายจึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

## 2.6 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่และทุกรายไม่สนิทกับญาติ เนื่องจากญาติอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จึงมีโอกาสมพบกันเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ไม่สนิทกัน เมื่อเวลาเกิดปัญหาขาดผู้ที่พูดคุยปรึกษา ทำให้ต้องใช้ความคิดอยู่กับปัญหานั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีพี่น้อง แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน มีอคติต่อกัน เช่น รู้สึกอิจฉาว่าพ่อ แม่ ญาติธรรมลำเอียงรักน้องหรือพี่มากกว่า ใช้งานตนเพียงคนเดียว บางรายน้องสาวใช้วาจาไม่สุภาพไม่มีความเคารพพี่ พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือน บางรายทั้งพี่ชายและน้องสาวจะพูดส่อเสียดอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากผู้พยายามฆ่าตัวตายยังไม่แต่งงานแต่พี่ชายและน้องสาวทำงานทุกคน บางรายมีสองคนพี่น้องแต่น้องสาวเรียนอยู่ต่างจังหวัดจึงห่างเหินกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย

## 2.7 การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีน้อย เนื่องจากไม่มีเวลาให้แกกัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว กลับบ้านดึก การพูดคุยเป็นลักษณะสั่งให้ทำงานเหมือนนายจ้างกับลูกจ้าง จึงทำให้ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับลูก ประกอบกับมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการของแต่ละฝ่าย ทำให้ลูกกลัวไม่กล้าพูดคุย ปรีกษาอะไรด้วย เมื่อประสบกับปัญหาจึงต้องเก็บไปคิดเพียงผู้เดียวและรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก

นอกจากการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยแล้ว ยังไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เพราะพูดด้วยภาษาที่ก้าวร้าวรุนแรง การตำหนิ การพูดจาสื่อเสียจากสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาจึงไม่ปรึกษาใคร เพราะถ้าปรึกษาคาดว่าจะไม่ได้รับคำแนะนำที่ทำให้สบายใจขึ้น และไม่มีครอบครัวใดเลยที่สื่อสารกันด้วยภาษากาย เช่น การสัมผัสโอบกอดกัน ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวแม้เป็นผู้ทำความรำคาญ เพราะพูดมาก พูดซ้ำซาก พูดเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง ชอบโววายวด่าทอเสียงดัง จึงหาทางออกด้วยการไม่สื่อสารกัน เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายมีปัญหา จึงไม่ได้พูดคุยหรือปรึกษาใคร และต้องพึ่งตนเอง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมักมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงพูดคุยกันไม่รู้เรื่อง และผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายไม่ปรึกษาเพราะเกรงใจไม่อยากให้พ่อแม่ไม่สบายใจและกระทบกระเทือนใจ

## 2.8 การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย พบว่า

### (1) มีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีความจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพค้าขาย คือช่วยแม่ทำขนมขาย ซึ่งทำมากกว่า 10 ปี ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเบื่อกับชีวิตที่จำเจ และไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

### (2) ทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์กันในครอบครัวร่วมกันบ้างแต่น้อย โดยมากจะทำกิจกรรมร่วมกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น มีการกินเลี้ยงกันในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะรวมเงินกันซื้อของขวัญให้ แต่พอถึงวันคล้ายวันเกิดของลูกพ่อแม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ จะมีก็แต่เพียงซื้ออาหารมารับประทานร่วมกัน และนาน ๆ จะได้ไปพักผ่อนต่างจังหวัดร่วมกันสักที บางรายที่แม้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันเช่นไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่ก็ไม่มีความสุขหรือรู้สึกดีเพราะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ไม่สนิทกันทั้งกับพ่อและแม่ จึงกลายเป็นความรู้สึกอึดอัด และไม่ยอกร่วมกิจกรรมด้วยโดยเฉพาะถ้ามีบิดาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

### (3) ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์ในครอบครัวร่วมกันเลย เช่น ไม่เคยรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานอะไรเป็นพิเศษให้แก่กันในวันพิเศษของแต่ละคนในครอบครัว

#### 3. สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

3.1 ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่า ไม่มีความหมายกับคนในครอบครัว เช่น พ่อไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและอนาคตของตนไม่ยอมให้ไปเรียน และไม่ให้เงินไปเสียค่าเทอม บางรายน้อยใจแม่ที่ดูต่ำและเปรียบตนเองว่าเหมือนพ่อที่ไม่มีความรับผิดชอบ บางรายน้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจอารมณ์และความต้องการของตนเอง พ่อเป็นผู้ทำให้เลิกกับคนรัก ทำให้เกิดความน้อยใจว่าทำไมตนเองจึงต้องเกิดมาในครอบครัวนี้ และบางรายน้อยใจที่แม่ไม่ยอมพูดด้วย ไม่ให้อภัยที่ตนเองทำผิดพลาดจึงประชดด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

3.2 ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกอยากลงโทษตนเอง เพราะทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวทั้งที่พ่อกับแม่ให้ความรักและตามใจมาตลอด เช่น การคบเพื่อนไม่ดี ขกกันเข้าบ่อนการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่และติดยาเสพติด จนถูกพักการเรียนและสุดท้ายถูกตำรวจจับในคดีเสพยาบางรายถึงขั้นเกิดอาการประสาทหลอน และถึงแม้ว่าจะเกิดเรื่องขึ้นพ่อกับแม่ก็อดทนไม่ว่าอะไรเลย ถึงแม้ว่าจะต้องไปประกันตัวที่โรงพักและต้องพาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จึงรู้สึกสำนึกและโกรธในการกระทำของตนเอง และผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งเป็นโรคประจำตัวต้องใช้เงินในการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องออกจากราชการเพราะหยุดไปหาหมอบ่อยๆ เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องคอยดูแล และเป็นภาระเรื่องค่าใช้จ่าย นึกเสียใจ น้อยใจกับร่างกายตนเองว่าทำไมต้องมีโรคประจำตัวเช่นนี้และไม่ต้องการที่จะเป็นภาระในด้านต่าง ๆ ให้กับพ่อแม่และคนในครอบครัวอีกต่อไป

3.3 ผู้พยายามฆ่าตัวตายผิดหวังจากความรัก ถูกปฏิเสธความรัก ทำให้รู้สึกสูญเสีย ไร้ค่า ขาดสายสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรัก รู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนรัก และไม่ได้รับความเห็นใจจากคนรอบข้าง ทำให้ตกอยู่ในสภาพเศร้าโศกเสียใจ

#### 4. ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว พบว่า

4.1 ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และคนในครอบครัวดีขึ้น มีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แกกันมากขึ้น จึงรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน เสียใจที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ เป็นห่วง เสียเงินและเสียเวลามาดูแลตนเอง และตั้งใจจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด บางรายตั้งใจจะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน บางรายรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและตั้งใจจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่

4.2 ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็น  
ผู้ใหญ่มากขึ้น ได้รับรู้ว่าคนที่รักตนมากที่สุดก็คือคนในครอบครัว

#### 5. ผลต่อครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายหลังเหตุการณ์ในเชิงบวก  
โดยรวม พบว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สนใจและใช้เวลาแก่กันมากขึ้น  
พูดคุยกันมากขึ้นแม้จะรู้สึกฝืนในช่วงแรก รู้สึกถึงความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้นแต่ทุก  
ครอบครัวก็ยังเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำอีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงลบโดยรวม คือ พ่อแม่ต้องหยุด  
งานเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา บางรายแม่ต้องหยุดขายของเพื่อไปเฝ้าผู้  
พยายามฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาล บางรายเสียรายได้เพราะต้องหยุดตัดเย็บเสื้อผ้าและต้องไปกู้  
เงินมาลงทุนเนื่องจากเงินออมที่เก็บไว้สำหรับการลงทุนหมดไปกับการรักษาตัว ทำให้ซึ่งเป็นผล  
ให้เกิดหนี้สิน และบางรายแม่ตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สบายอยู่หลายวัน ในรายที่แม่  
เป็นโรคหัวใจก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่าง  
แรง

### อภิปรายผล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ  
ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะครอบครัว รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู  
ลักษณะทางเศรษฐกิจในครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่  
ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของ  
สมาชิกในครอบครัว สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย  
และผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

รูปแบบของครอบครัว จากการศึกษามีผู้วิจัยพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย  
มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ที่ต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพ ทำให้ในแต่ละวันไม่ค่อยมีเวลา  
ให้แก่กัน และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง ครอบครัวเหล่านี้จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่ใน  
บ้านคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปลอดภัย หรือให้กำลังใจ หรือเป็นเพื่อนคุยคอยเติม  
เต็มในส่วนที่ขาดหายไป เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความ  
อบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึง  
เครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทาง  
จิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตาย ซึ่ง  
จากการศึกษาองค์การสหประชาชาติ ได้กล่าวว่า ครอบครัวเดี่ยว มีข้อเสียคือห่างเหินจากพี่น้อง

ซึ่งอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความว่าเหว่และขาดความอบอุ่นได้ (อ้างถึงใน อุมพร ตรังคสมบัติ. 2546 : 9)

ในด้านแบบแผนการเลี้ยงดู ผลการวิจัย พบว่า การเลี้ยงดูของครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะคือ พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ต้องให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว และมีความคิดว่าการที่ลูกเป็นลูกผู้ชายต้องให้ดูแลตนเอง จึงไม่ได้สนใจและทะนุถนอม บางครอบครัวมีพ่อที่คุมคามทำให้ลูก ๆ กลัว ส่วนแม่ก็ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลลูกและครอบครัว ดังนั้นลูกจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทั้งจากพ่อและแม่ ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่เหมาะสม แต่เวลาทำผิดก็จะถูกทำโทษและถูกดุด่าว่ากล่าวอย่างรุนแรง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ก้าวร้าว ครุ่นคิดอยู่คนเดียว ไม่มีโอกาสระบายกับคนในครอบครัว จึงหันไปแก้ปัญหาและความเครียดโดยการคบเพื่อนเถร ฟังพาสุราและสารเสพติด เมื่อประสบกับปัญหาและได้รับความกดดันหรือบีบคั้นทางอารมณ์อย่างรุนแรงและไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้จึงพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์นั้น และ ฟลอช (Froch. 1985 : 67) ได้กล่าวถึงแบบแผนการเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลยหรือขั้นทอดทิ้งว่าการเลี้ยงดูแบบนี้ บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่สนใจอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจ ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เด็กที่โตขึ้นมาในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น มองไม่เห็นความผิดของตน มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่นนอกจากตนเอง รักแต่ตัวเอง ขาดความเป็นระเบียบ ชอบทะเลาะเบาะแว้ง ไม่เชื่อฟังใคร มีอารมณ์ไม่มั่นคง เป็นคนก้าวร้าวและมักก่ออาชญากรรมได้ง่าย

นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดูลูกที่เข้มงวดกวดขัน และมีพ่อเป็นผู้ปกครองครอบครัว ใช้วิธีออกคำสั่งบังคับให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำในสิ่งที่ต้องการ เมื่อทำผิดก็จะถูกดุด่าเย็บตีอย่างรุนแรงซึ่งทำให้รู้สึกต่อต้านหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจของตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย เมื่อเกิดปัญหาขึ้นลูกจึงเกิดความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาใครได้จึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษาของ ฟลอช (Froch. 1985 : 67) พบว่า แบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) ว่าเป็นการเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม การเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย เด็กมักขาดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก แต่ก็ยังมีข้อดีอยู่บ้าง คือ มักจะเป็นคนที่ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ อ่อนน้อม และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนพิมล หล่อตระกูลและคณะ (2541) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมในเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการที่ศูนย์สุขวิทยาจิต พบว่า เด็กทั้งหมดมีความผิดปกติของภาวะจิตสังคมซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดปกติ

คือ การเลี้ยงดูที่เอาใจใส่เด็กมากเกินไป หรือขาดการควบคุมดูแลที่ถูกต้อง เด็กถูกละเลยทอดทิ้ง หรือการเลี้ยงดูที่มีความคาดหวังมากเกินไป ความผิดปกติของปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับอายุในเด็กวัยรุ่นนี้ จะมีปัญหาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ผิดปกติ บิดามารดาที่เข้มงวด ชอบตำหนิตำราวก้าวอย่างรุนแรงออกคำสั่ง บังคับให้ทำในสิ่งที่บิดามารดาเห็นว่าดี โดยที่ไม่มีการถามถึงความต้องการที่แท้จริงของลูก ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นหรือบอกกล่าวถึงเหตุผลของการกระทำต่าง ๆ เมื่อเวลาทำผิดก็มักจะลงโทษอย่างรุนแรงเสมอ เหล่านี้ส่งผลให้ลูก ๆ เป็นคนขี้กังวล เก็บกด ขณะเดียวกันก็เกลียดชังบิดามารดาอยู่เงียบ ๆ ในใจ ส่วนเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลยจะรู้สึกว้าโลกนี้โหดร้าย ไร้ความยุติธรรม มีปมด้อย เด็กสองประเภทนี้จะเสียความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจแสดงความก้าวร้าวหรือแสดงความเป็นมิตรกับผู้อื่นออกมาโดยตรงได้ ซึ่งทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1998 : 78-95) ได้กล่าวว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา (วิจารณ์ วิชัยยะ, 2543 : 7-9)

ในกรณีดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่ากรณีที่พ่อเข้มงวดกวดขันกับลูกอย่างเกินเหตุนี้ เป็นการเพิ่มช่องว่างระหว่างพ่อกับลูก ประกอบกับแม่ที่ให้เวลากับการประกอบอาชีพมากจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก ลูกจึงแสวงหาในสิ่งที่ขาดหายไป นั่นคือ ความรักและความเข้าใจจากผู้อื่น ถ้าพ่อแม่พยายามปรับตัวโดยทำความเข้าใจกับลูก สละเวลารับฟังปัญหาและให้โอกาสลูกได้แสดงความต้องการหรือแสดงความคิดเห็น เพราะการที่พ่อแม่ได้พูดคุยกับลูกจะทำให้ได้รับรู้ปัญหาของลูกพฤติกรรมกรรมการฆ่าตัวตายคงไม่เกิดขึ้น

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีหนี้สินเป็นครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000.-บาท หนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกู้ยืมจากธนาคารบ้าง กู้เงินนอกระบบบ้างจุดประสงค์เพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยและลงทุนค้าขาย แต่พ่อได้นำเงินก้อนนั้นไปเล่นการพนันจึงทำให้เหลือเงินลงทุนในการค้าขายน้อย เหตุให้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ไปใช้หนี้ธนาคาร จึงทำให้ไม่มีเวลาให้แก่กัน เกิดความห่างเหินกันในครอบครัว ซึ่ง เดอร์ไคม์ (Durkheim) กล่าวว่า เศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้เกิดภาวะวิกฤตในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ เงินเฟ้อ ฉะนั้นในสังคมยากจนหรือมีคนตกงานมากจึงมีผลกระทบต่อการเลี้ยงดูสมาชิกทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีปัญหาสุขภาพจิตในอัตราสูง และเป็นสาเหตุทางอ้อมที่ทำให้ครอบครัวความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน แยกแยก มีปัญหาการแบ่งชนชั้น การต่อรองในการหางานทำน้อย รายได้ต่ำความเป็นอยู่ขาดแคลน ซึ่งเป็น

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย และ ปิยะนัทร เนนเลิศ (2544 : 7) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำมีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายสูง สอดคล้องกับ เรณู ปทุมมณี (2543 : 5) ได้กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของการพยายามฆ่าตัวตาย

ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายสำหรับงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนช่วยกันหารายได้ อาชีพหลักของครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.- บาท มีบ้านเป็นของตนเอง มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร ในแต่ละเดือนมีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่าย แต่ก็ต้องประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งขัดแย้งกับ ประยุกต์ เสรีเสถียร และคณะ (2541 : 11) ที่พบว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000.- บาท/เดือน มีอัตราเสี่ยงต่อการพยายามฆ่าตัวตายเป็น 2.79 เท่า ของผู้มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 10,000.-บาท/เดือน ซึ่งพบว่ามีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูงมาก แสดงให้เห็นว่าบางกรณีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็ไม่ได้เป็นสาเหตุเสมอไปที่การพยายามฆ่าตัวตาย แต่เกิดจากสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยทางด้านอื่นที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวขึ้น

ลำดับที่ของการเป็นบุตร ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติ เพราะญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด หรือในบางรายพ่อหรือแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียวไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ขาดความใกล้ชิด และรู้สึกเหงา เมื่อเกิดปัญหาก็ไม่มีเพื่อนที่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาได้ และเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ไว้แต่เพียงผู้เดียว ส่วนกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียวและพ่อแม่ให้ความใกล้ชิดและดูแลดีมาก จนลูกไม่กล้าที่จะเล่าหรือปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟัง เพราะไม่ต้องการทำให้พ่อแม่จะเสียใจ ทำให้ไม่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกิดความรู้สึกเก็บกด และกดดันทางอารมณ์สูงเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดความรู้สึกท้อถอยจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แฉ่ว โสทธิพันธ์ (2546 : 3) พบว่า การเป็นลูกคนเดียวจะซึมซับลักษณะท่าทางและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ได้เร็ว มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการสูง แต่ขณะเดียวกันอาจไม่มีโอกาสเรียนรู้การแบ่งปัน และถ้าไม่ได้รับความสนใจจากบิดามารดาเท่าที่ควร หรือเกิดจากแบบแผนการเลี้ยงดูที่ผิดพลาด อาจกลายเป็นคนที่เก็บกด ว้าวุ่น ชอบเรียกร้องความสนใจ ท้อถอยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ง่าย และขาดความสนใจทางสังคม ซึ่งตรงกับข้อมูลของผู้ใช้บริการของศูนย์ฮอทไลน์ที่พยายามฆ่าตัวตายคือ บังคับเสี่ยงในด้านจำนวนพี่น้องพบว่า การเป็นบุตรคนเดียวได้รับการเลี้ยงดูมาเพียงคนเดียว และไม่มีที่พึ่งที่ปรึกษา คนเหล่านี้จะรู้สึกเหงา ว้าวุ่นและบางครั้งเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก นอกจากนี้การศึกษาของ เสี่ยม สารบัณฑิตกุล ศึกษาการฆ่าตัวตายใน 7 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน โดยศึกษาลำดับที่ของการเป็นบุตร ของผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จก็พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นบุตรคนที่

1 มากที่สุด 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.21 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.75 (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2546 : 6)

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนสุดท้อง ได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งจากพ่อแม่ และพี่ ๆ เป็นอย่างดี พี่ ๆ ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก ให้ความรักและสนใจดูแลแทนพ่อแม่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อพี่มีครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกว่าพี่ ๆ สนใจตนเองน้อยลง จึงเกิดความน้อยใจและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่ปรึกษาเพราะคิดว่าพี่ ๆ คงไม่สนใจตนเองแล้ว และเมื่อมีความรักก็ไม่สมหวัง ถูกคนรักบอกเลิก การถูกทอดทิ้งจากครอบครัวและคนรอบข้าง คิดว่าชีวิตนี้ไม่เหลือใครให้เป็นที่ยปรึกษาอีกแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองสูญเสียทุกอย่าง ชีวิตไร้ความหมายไร้ค่า เกิดความน้อยใจเสียใจ และมีความเครียดสูง จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอร์ไคม์ (Durkheim. 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่ผู้กระทำมีความตั้งใจที่จะฆ่าตนเองให้ตายนั้น เกิดจากความรู้สึกไม่อยากมีชีวิตอยู่อย่างรุนแรง รู้สึกว่าชีวิตว่างเปล่าไร้ค่า ไร้ความหมาย หมดอาลัยตายอยากในชีวิต และมีความคิดว่า การมีชีวิตอยู่นานวันก็จะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับตนเอง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง ที่มีทั้งพี่สาว พี่ชาย และพี่ ๆ ก็ให้ความรักความสนใจ เป็นอย่างดี ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าตนเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นลูกคนสุดท้อง จนเมื่อเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพขึ้นและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อน จึงไม่อยากมีชีวิตอยู่ให้เป็นภาระแก่ทุกคนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวทนา อารีพรรค (2542 : 126) กล่าวว่าคนที่กระทำการฆ่าตัวตาย เกิดจากแรงขับ (Drive) 4 ด้าน และด้านหนึ่งก็คือ ฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชราที่มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระให้แก่สังคมและคนรอบข้าง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง และมีความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รักพี่มากกว่าตนเอง จึงเกิดความอิจฉาและแก่งแย่งชิงดีระหว่างพี่น้อง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นคนดื้อ เจ้าอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูง อารมณ์อ่อนไหว ซึ่งนอกจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพี่น้องแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่อีกด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับใครในบ้านได้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว น้อยใจในโชคชะตา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไม่สามารถเข้ากับครอบครัวได้และเป็นคนไร้ค่าสำหรับครอบครัว มีชีวิตอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เป็นคนทำให้ครอบครัวเดือดร้อนจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอร์ไคม์ (Durkheim. 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มี

ความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา ซึ่งผลการวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ เสวียม สารบัณฑิตกุล (2543) ที่ทำการศึกษาการฆ่าตัวตายใน 7 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน แล้วพบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นบุตรคนที่ 1 มากที่สุด รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2

ในด้านความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผลการวิจัย พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่ กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อ เพราะพ่อไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อเป็นคนดุ เจ้าอารมณ์ เป็นคนพูดน้อย เผด็จการ ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลใดๆ จากคนในบ้าน ถือเอาความคิดเห็นตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา เวลาเมาจะอาละวาดทำลายข้าวของและทะเลาะใช้กำลังข่มขู่ทุบตีลูกเมีย ลูกจึงมีความรู้สึกเกลียดชังพ่อ รู้สึกว่าชีวิตเขาจะไม่ได้รับความปลอดภัยถ้าอยู่ใกล้พ่อ พ่อเป็นตัวอันตรายสำหรับเขา อีกทั้งแม่ก็อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเปรียบเทียบกับพ่อของผู้อื่น ทุกคนในบ้านจะรู้สึกมีความสุขถ้าพ่อไม่อยู่ ในรายที่พ่อแม่แยกทางกันนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยเห็นหน้าพ่อเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะพ่อไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยของ มาโนช หล่อตระกูล (2546 : 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายว่า การฆ่าตัวตายอาจจะไม่ได้เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรง แต่เป็นผลกระทบทางอ้อม เช่น พ่อ แม่ ทะเลาะกันอย่างรุนแรง การหย่าร้างของพ่อแม่ทำให้เกิดความกลัดกลุ้มใจและฆ่าตัวตายในที่สุด และจากการศึกษางานวิจัยของ ภัสสร ลิมานนท์ (2544) กล่าวว่า เพศชายมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก คือ การทุบตี การทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ถูกทำร้ายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาและลูก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีค่านิยมยกให้ผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้คนส่วนหนึ่งยอมรับว่า ผู้ชายยังมีสิทธิ์ที่จะควบคุมสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้อำนาจหรือการใช้กำลังได้และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่อาจบกพร่องไปในด้านใดด้านหนึ่ง สมาชิกบางคนอาจต้องรับภาระหน้าที่แทนที่มากเกินไป ปัญหานี้ทำให้เกิดความเครียดสะสม ก่อให้เกิดภาวะบกพร่องทางจิตและเป็นส่วนผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการพยายามฆ่าตัวตายให้แก่ผู้ถูกกระทำได้

ในรายที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับแม่ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านและกลับบ้านดึก ตอนเช้าออกจากบ้านไปแต่เช้า มีวันหยุดไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาพูดคุยใกล้ชิด บางรายรู้สึกเบื่อแม่เพราะแม่ชอบบ่น พูดซ้ำซาก ไม่มีเหตุผล ปากจัดชอบด่าเสียงดังสนใจแต่เรื่องของชาวบ้านไม่สนใจลูก และบางรายเห็นว่าเป็นลูกผู้ชายไม่ต้องสนใจมากก็ได้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างพ่อกับแม่จะมีความผูกพันและสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ บางรายสนิทและใกล้ชิดกับแม่ค่อนข้างมากเพราะแม่เป็นคนดูแลทุกเรื่อง แม่เป็นคนเก่งสามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งพ่อก็ยัง

ยอมรับในความสามารถของแม่ และไม่เคยคิดว่ากล่าวให้เสียใจ และในรายที่พ่อแยกทางไป และพ่อไม่เคยกลับมาดูแลอีก จึงทำให้มีความผูกพันกับแม่มาก ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ค่อยสนใจก็ตาม แต่ก็รู้สึกในชีวิตนี้ก็มีเพียงแต่แม่เท่านั้นที่ทำให้มีชีวิตรอดมาจนทุกวันนี้

ในกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับทั้งพ่อและแม่ ทำให้เกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ไม่ราบรื่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ บางครอบครัวมีประวัติแตกแยก พ่อแยกทางไปตั้งแต่ยังเล็กโดยไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอะไรอีกเลย ทำให้แม่ต้องเลี้ยงดูโดยลำพัง ซึ่งแม่ก็ต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิด ปล่อยปละละเลย ประกอบกับไม่มีญาติพี่น้องที่คอยช่วยประคับประคองจิตใจเมื่อเกิดปัญหา ผู้พยายามฆ่าตัวตายมักเก็บปัญหาไปคิดแต่เพียงลำพัง เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว เป็นส่วนเกินของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ไม่มีมีความสำคัญกับครอบครัว เมื่อประสบปัญหาไม่สมหวังหรือสูญเสีย จึงไม่สามารถระบายความทุกข์กับใครได้ ผลสุดท้ายจึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอว์ไคม์ (Durkheim, 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา

ในด้านความสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมของพ่อดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน บางครอบครัวมารดาก็ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ๆ เนื่องจากต้องประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ทำให้ไม่มีเวลา ให้ความรักความอบอุ่น ความใกล้ชิดและการดูแลเอาใจใส่ลูก ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่า บ้านเป็นที่ ๆ ไม่มีความสุข การที่พ่อไม่รับผิดชอบครอบครัว ดุดัน ทำตัวห่างเหิน เมasuราอาละวาดทุบตีทำร้ายร่างกาย และแม่ชอบด่าทอหยาบคาย ไม่มีเหตุผลนั้น มีผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ทำให้รู้สึกไม่พอใจกับความเป็นอยู่ของตนเอง ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ รวมทั้งตนเองก็ยอมรับกับการกระทำของพ่อแม่ไม่ได้ จึงรู้สึกเบื่อ และคิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ต่อครอบครัว และตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยของ นีรา พรเดชวงศ์ (2540 : 50) ได้กล่าวว่า สถาบันครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข ครอบครัวไม่เป็นระเบียบ เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ครอบครัวอยู่กันอย่างไม่มีความผูกพันรักใคร่กัน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว เศร้าหมอง

เมื่อเกิดความสูญเสียหรือผิดหวังอย่างรุนแรง ก็จะโศกเศร้าเสียใจมากและนานกว่าคนธรรมดา ความรู้สึกไร้ค่าและอารมณ์เศร้านี้เป็นเหตุให้คิดฆ่าตัวตาย

ในด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่และทุกรายไม่สนิทกับญาติเนื่องจากญาติอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จึงมีโอกาสพบกันเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ไม่สนิทกัน เมื่อเวลาเกิดปัญหาขาดผู้ที่พุดคุยปรึกษา ทำให้ต้องใช้ความคิดอยู่กับปัญหานั้นๆ แต่เพียงผู้เดียว ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความเห็นว่าเป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว ซึ่งครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวเกษตรกรรมระบบครอบครัวส่วนใหญ่เป็นลักษณะครอบครัวขยายแต่ละครอบครัวอยู่รวมกันหลายชั่วอายุคน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูก หลาน แต่ปัจจุบันการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและความทันสมัย มีการขยายตัวของความเป็นเมืองมากขึ้น เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการ โครงสร้างครอบครัวแบบขยายถูกเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีแต่ พ่อ แม่ ลูก บางครอบครัวมีแต่แม่และลูกเท่านั้น ซึ่งในแต่ละวันก็ไม่ค่อยมีเวลาให้แกกัน โดยครอบครัวเหล่านั้นต่างไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้าน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปลอบโยน หรือให้กำลังใจ เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความอบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย

ส่วนผู้พยายามฆ่าตัวตายในรายที่มีพี่น้อง แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน มีอคติต่อกัน เช่น รู้สึกอิจฉาว่าพ่อแม่อยู่ดีธรรมลำเอียงรักน้องหรือพี่มากกว่า ใช้งานตนเพียงคนเดียว บางรายน้องสาวใช้วาจาไม่สุภาพไม่มีความเคารพพี่ พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือน บางรายทั้งพี่ชายและน้องสาวจะพูดส่อเสียดอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากผู้พยายามฆ่าตัวตายยังไม่มียานพาหนะแต่พี่ชายและน้องสาวทำงานทุกคน บางรายมีสองคนพี่น้องแต่น้องสาวเรียนอยู่ต่างจังหวัดจึงห่างเหินกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย จึงเกิดความรู้สึกเหมือนตนเองอยู่ตัวคนเดียว ไม่ใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีใครพุดคุยหรือปรึกษาได้ จึงหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ผู้วิจัยพบว่า มีน้อยเนื่องจากไม่มีเวลาให้แกกัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวกลับบ้านดึก การพุดคุยเป็นลักษณะสั่งให้ทำงานเหมือนนายจ้างกับลูกจ้าง จึงทำให้ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับลูก ประกอบกับมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พุดคุยแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการขอแต่ละฝ่าย ทำให้ลูกกลัวไม่กล้าพุดคุย ปรึกษาอะไรด้วย เมื่อประสบกับปัญหาจึงต้องเก็บไปคิดเพียงผู้เดียวและรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก ซึ่งตรงกับสรุปผลปัจจัยเสี่ยงในด้านความสามารถในการสื่อสารของผู้ใช้บริการศูนย์ฮอทไลน์ที่

พยายามฆ่าตัวตาย ว่า ความสามารถในการสื่อสารถึงความรู้สึกของตนเองต่ำมาก และไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองได้ (มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์. 2532-2547 : 33-36)

นอกจากการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยแล้ว ยังไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวด้วย เพราะพูดด้วยภาษาที่ก้าวร้าวรุนแรง การตำหนิ การพูดจา ส่อเสียดจากสมาชิกในครอบครัว เกิดความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาจึงไม่ปรึกษาใคร เพราะถ้าปรึกษาคาดว่าจะไม่ได้รับคำแนะนำที่ทำให้สบายใจขึ้น และไม่มีครอบครัวใดเลยที่สื่อสารกันด้วยภาษากาย เช่น การสัมผัสโอบกอดกัน ซึ่งจากการศึกษาด้านการสื่อสารพบว่า การสื่อสารที่ดีจะต้องใช้องค์ประกอบของการสื่อสารทั้งคำพูดและภาษาท่าทาง ได้แก่ การสบตา สีหน้า ท่าทาง ที่แสดงออกซึ่งการรับฟัง การสัมผัส โอบกอด ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มความรักความผูกพันที่ดีต่อกัน ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวแม้เป็นผู้ทำความรำคาญ เพราะพูดมาก พูดซ้ำซาก พูดเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง ต่ำทอเสียงดัง จึงหาทางออกด้วยการไม่สื่อสารกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณพิมล หล่อตระกูลและคณะ (2541) ที่พบว่า ความผิดปกติของปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับอายุในเด็กวัยรุ่น จะมีปัญหาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ผิดปกติ ขาดความรักความอบอุ่น ผู้ใหญ่มีความขัดแย้งกัน การทารุณด้านร่างกาย การสื่อสารภายในครอบครัวไม่เพียงพอ ขาดการสื่อสาร ไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจกันได้ ดังนั้นการพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวให้เหมาะสมนั้น ควรใช้เวลาในการพูดคุยกัน ให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวพูดหรือแสดงความคิดเห็น พยายามสื่อสารให้เข้าใจกัน และควรเลือกภาษาที่ใช้ให้เป็นปียวาจา คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง ควรใช้เหตุผลและหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำตัดรอน เหยะเย้ย หยาบคายและวางอำนาจ การสื่อสารที่เปิดเผยต่อกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกัน สามารถสื่อความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของกันและกัน ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารในระบบชีวิตประจำวันจะมีผลต่อความผูกพันที่มีอยู่ในครอบครัว

ผู้วิจัยเห็นว่าการสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวนั้น เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องและแสดงผลควบคู่กับแบบแผนการเลี้ยงดู หากผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หรือปล่อยปละละเลย คนในครอบครัวไม่สนใจกัน ย่อมส่งผลให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวพกพร่องดังผลการวิจัยที่พบในเบื้องต้น ประกอบกับผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันไม่เคยรับรู้เพราะเคยไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูด พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยอาจเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีความสำคัญ จึงไม่มีการสื่อสารซักถามถึงปัญหานั้นทำให้ปัญหานั้นใหญ่โตลุกลามเกินกว่ากำลังและสติปัญญาของผู้พยายามฆ่าตัวตายจะแก้ไขได้ ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงต้องคิดและแก้ไขปัญหาแต่เพียงผู้เดียว รู้สึกว่าไม่มีใครเคียงข้างที่จะปรึกษาหรือพูดคุยปรับทุกข์ได้เลย เกิดความเครียด และผลักดันให้ตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาได้

จากการศึกษาด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า บางครอบครัวมีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน มีความจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพค้าขาย คือ ช่วยแม่ทำขนมขาย ซึ่งทำมานานกว่า 10 ปี ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกเบื่อมาก กับชีวิตที่จำเจ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง บางรายทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย โดยมากจะทำกิจกรรมร่วมกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น มีการกินเลี้ยงกันในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะรวมเงินกันซื้อของขวัญให้ แต่พอถึงวันคล้ายวันเกิดของลูกพ่อแม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ จะมีก็แต่เพียงซื้ออาหารมารับประทานร่วมกัน และนาน ๆ จะได้ไปพักผ่อนต่างจังหวัดร่วมกันสักที และในบางรายที่แม้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันเช่นไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่ก็ไม่มีความสุขหรือรู้สึกดีเพราะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ไม่สนิทกันทั้งกับพ่อและแม่ จึงกลายเป็นความรู้สึกอึดอัดและไม่อยากร่วมกิจกรรมด้วยถ้ามีบิดาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีได้กล่าวว่า การอยู่ด้วยกันและการใช้เวลาทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันก่อให้เกิดสัมพันธในครอบครัวที่แน่นแฟ้น และเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีการเอาใจใส่ซึ่งกันและสังสรรค์กัน ทำกิจกรรมในวันหยุดด้วยกัน การรับประทานอาหารร่วมกัน และไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ด้วยกันกับครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นการใช้เวลาอยู่ด้วยกันอย่างมีคุณภาพและมีคุณค่า และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สัมพันธภาพในครอบครัวมีความใกล้ชิดและอบอุ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในเรื่องข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งวิธีการดำรงชีวิตในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกัน นอกจากจะก่อให้เกิดความสนิทสนมกันแล้ว ยังก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งเมื่อคนในครอบครัวประสบปัญหา ก็จะแสดงความเอาใจใส่ ช่วยเหลือให้สามารถเผชิญปัญหานั้นได้โดยไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ในทางตรงกันข้าม หากขาดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ต่างคนต่างอยู่ เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งประสบปัญหาและไม่ได้รับความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ จะทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจและตัดสินใจหนีปัญหาโดยการฆ่าตัวตายได้

ในกรณีที่ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย ไม่เคยรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานอะไรเป็นพิเศษให้แก่กันในวันพิเศษของแต่ละคนในครอบครัว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการไม่ให้ความสำคัญแก่ตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว การไม่มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น ไม่เคยรับประทานอาหารนอกบ้านร่วมกัน ไม่เคยไปท่องเที่ยวหรือพักผ่อนตามต่างจังหวัดหรือสถานที่ต่าง ๆ ร่วมกัน ไม่เคยแสดงความยินดีหรือให้ของขวัญกันวันสำคัญหรือวันพิเศษ การไม่เห็นคุณค่าของกันและกันมีผลทางด้านจิตใจทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ไม่ไว้วางใจครอบครัว แยกตัวอยู่คนเดียวมากขึ้น เมื่อเกิดปัญหาจึงหมกมุ่นแก้ไขปัญหาเพียงลำพัง ซึ่งอาจใช้วิธีการหนีปัญหามากกว่าการแก้ปัญหาได้ เช่น การพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1998 : 78-95) กล่าวว่า การฆ่าตัวตายเกิดขึ้นจากการเสียสมดุลในสังคม ขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้าง

เปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม ไม่อาจเข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นีรา พรเดชวงศ์ (2540) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วพบว่าการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้มีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สามารถปรับตัวและเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้นั้น จึงควรประกอบด้วยการสนับสนุนด้านอารมณ์ การตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน การเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและยอมรับความรู้สึกระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยความจริงใจ การพักผ่อนร่วมกันหรือการมีกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันของคนในครอบครัว จะเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงออกถึงตัวตนและความต้องการของสมาชิกในครอบครัวและยังเป็นการสร้างความรักความสามัคคีกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

จากการศึกษาสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายมาจากการรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เช่น พ่อไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและอนาคตของตนไม่ยอมให้ไปเรียน และไม่ให้เงินไปเสียค่าเทอม บางรายน้อยใจแม่ที่ดูต่ำและเปรียบตนเองว่าเหมือนพ่อที่ไม่มีความรับผิดชอบ บางรายน้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจอารมณ์และความต้องการของตนเอง พ่อเป็นผู้ทำให้เลิกกับคนรัก ทำให้เกิดความน้อยใจว่าทำไมตนเองจึงต้องเกิดมาในครอบครัวนี้ และบางรายน้อยใจที่แม่ไม่ยอมพูดด้วยเหมือนไม่เห็นคุณค่าของลูก ไม่ให้อภัยที่ลูกทำผิดพลาดจึงประชดด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย และชาร์ล (Charles. 1991 : 86) กล่าวว่า “ความเป็นมนุษย์ หมายถึง ความรู้สึกเป็นปมด้อย” ความคิดเช่นนี้อธิบายว่าการต่อสู้ของมนุษย์ต่อปัญหาต่าง ๆ นั้น เป็นความพยายามเอาชนะปมด้อยของตนเอง แต่หากไม่สามารถเอาชนะปัญหาได้ ก็จะมุ่งทำลายประชดตัวเองด้วยการฆ่าตัวตาย และทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim. 1998 : 78-95) กล่าวว่า การฆ่าตัวตายที่ผู้กระทำความตั้งใจที่จะฆ่าตนเองให้ตายนั้น ทั้งนี้เกิดจากความรู้สึกไม่อยากมีชีวิตอยู่อย่างรุนแรง ชีวิตมีปมด้อย ว่างเปล่าไร้คุณค่า ไร้ความหมาย หมดอาลัยตายอยากในชีวิต มีความคิดว่า การมีชีวิตอยู่นานวันก็จะยิ่งเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับตนเอง

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายบางกรณีเกิดจากความรู้สึกอยากลงโทษตนเอง เช่น ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวทั้งที่พ่อกับแม่ให้ความรักและตามใจมาตลอด บางรายเป็นโรคประจำตัวต้องใช้เงินในการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องออกจากกราชการเพราะหยุดไปหาหมอบ่อย ๆ เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกที่ว่าตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องคอยดูแล และเป็น

ภาระเรื่องค่าใช้จ่าย นึกเสียใจ น้อยใจกับร่างกายตนเองว่าทำไมต้องมีโรคประจำตัวเช่นนี้และไม่ต้องการที่จะเป็นภาระในด้านต่าง ๆ ให้กับพ่อแม่และคนในครอบครัวอีกต่อไป ซึ่ง สุวทนา อารีพรรค (2542 : 126) กล่าวว่าคนที่กระทำการฆ่าตัวตาย เกิดจากแรงขับ (Drive) ที่ซับซ้อนซึ่งแยกได้เป็น 4 ลักษณะ และ 1 ใน 4 ลักษณะหนึ่ง คือ การฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชราที่มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระแก่สังคมและคนรอบข้าง และมาโนช หล่อตระกูล (2546 : 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายสาเหตุหนึ่งว่า ผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะทำการฆ่าตัวตายนั้น เกิดจากสภาพร่างกายไม่สมประกอบหรือมีความพิการ บุคคลประเภทนี้มักเกิดความท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกว่าตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลรอบข้าง นอกจากเรื่องความพิการแล้ว การที่เป็นโรคร้ายแรงไม่มีทางรักษาให้หายได้หรือยากแก่การรักษา เช่น ดิตเชื้อเอสดี โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคลมชัก หรือโรคที่ทำให้เกิดความพิการ เสียโฉม หรือสูญเสียสมรรถภาพทางเพศ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยอ่อนแอเกิดความท้อแท้ไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอกก์ (Hock. 1980 : 725) สนับสนุนเหตุผลดังกล่าว เขาศึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในประเทศสิงคโปร์ และพบว่าการฆ่าตัวตายของผู้ชายที่สูงอายุมีสาเหตุมาจากโรคทางกายที่รุนแรงและรักษาไม่หาย

ผู้พยายามฆ่าตัวตายผิดหวังจากความรัก ถูกปฏิเสธความรัก ทำให้รู้สึกสูญเสีย ไร้ค่า ขาดสายสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรัก รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนรัก และไม่ได้รับความเห็นใจจากคนรอบข้าง ทำให้ตกอยู่ในสภาพเศร้าโศกเสียใจ ซึ่งจากการศึกษาสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายโดยนักสังคมศาสตร์หลายสาขาได้ทำการศึกษาหลายรูปแบบถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตายเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ จนสามารถให้แนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายได้ว่า คนที่ฆ่าตัวตายมักเป็นคนที่สูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก และเกิดความรู้สึกแค้นมากในเวลาเดียวกัน เป็นความรู้สึกแบบสองฝักสองฝ่าย ความแค้นแค้นก่อให้เกิดความคิดก้าวร้าวที่จะทำร้าย แต่ขณะเดียวกันความรักที่มีอยู่จะบิดเบือนความก้าวร้าวให้มุ่งเข้าหาตนเอง (Introjection) กลัปกกลายเป็นการลงโทษตนเอง คิดว่าตนเองไม่ดีสมควรได้รับการลงโทษ ถ้าความคิดดังกล่าวนี้รุนแรงถึงที่สุด ก็อาจทำให้บุคคลนั้นฆ่าตัวตายได้

จากการศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว ในเชิงบวก พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และคนในครอบครัวดีขึ้น มีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แก่มากขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ได้รับรู้ว่าคนที่รักตนมากที่สุดก็คือคนในครอบครัว ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน เสียใจที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ เป็นห่วง เสียเงินและเสียเวลามาดูแลตนเอง และตั้งใจจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด บางรายตั้งใจจะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน บางรายรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและตั้งใจจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอุษา

สุทธิชนกุล (2545 : 23-26) กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชีวิตครอบครัวเมื่อมีคนในครอบครัวพยายามฆ่าตัวตาย จะมีทั้งในแง่บวก เช่น การพยายามให้ความสนใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น หาเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงบวก พบว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สนใจและใช้เวลาแก่กันมากขึ้น พุดคุยกันมากขึ้นแม้จะรู้สึกฝืนในช่วงแรก รู้สึกถึงความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอุษา สุทธิชนกุล (2545 : 23-26) กล่าวว่า ครอบครัวอาจดีใจที่ญาติของเขายังคงมีชีวิตอยู่และยังมีโอกาสอีกครั้งสำหรับชีวิตที่ดีกว่าของวันพรุ่งนี้ แต่ครอบครัวก็ยังต้องเผชิญหน้า และมีชีวิตอยู่พร้อมความหวาดกังวลว่าเขาอาจจะเกิดความพยายามฆ่าตัวตายอีกครั้งและอาจถึงแก่ชีวิต อัมพร โอตระกูล (2541) พบว่า ผลต่อครอบครัวในด้านบวกนั้น มีการปฏิบัติต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายดีขึ้น ให้ความหวัง และดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของความสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มดีขึ้น ทุกคนเริ่มปรับตัวที่จะหันหน้าเข้าหากัน เริ่มที่จะหาโอกาสมาปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา เพราะที่ผ่านมาไม่เคยหันหน้ามาพูดหรือปรึกษาปัญหากันเลย และหลีกเลี่ยงไม่พูดถึงเหตุการณ์พยายามฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นไปแล้วและเฝ้าระวังไม่ให้เหตุการณ์นั้นเกิดซ้ำขึ้นอีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงลบโดยรวม คือ พ่อแม่ต้องหยุดงาน เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา บางรายแม่ต้องหยุดขายของเพื่อไปเฝ้าผู้พยายามฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาล บางรายเสียรายได้เพราะต้องหยุดตัดเย็บเสื้อผ้าและต้องไปกู้เงินมาลงทุน เนื่องจากเงินออมที่เก็บไว้สำหรับการลงทุนหมดไปกับค่ารักษาตัว ทำให้ซึ่งเป็นผลให้เกิดหนี้สิน และบางรายแม่ตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สบายอยู่หลายวัน ในรายที่แม่เป็นโรคหัวใจก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างแรงและทุกครอบครัวก็ยังเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำอีก

ผลจากการศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาทางด้านลบ และสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเครียด เกิดอารมณ์เศร้า รู้สึกชีวิตติดตัน สิ้นหวัง ไม่มีใครช่วยเหลือ รู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก เป็นแรงผลักดันให้เป็นสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายและเกือบทั้งหมดก่อนที่จะพยายามฆ่าตัวตายจะมีการซึมเศร้า เก็บตัวไม่พบหน้าใคร นอนไม่หลับ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ นิรา พรเดชวงศ์ (2540) ที่ได้กล่าวไว้ว่าสถาบันครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข ครอบครัวไม่เป็นระเบียบ เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ครอบครัวอยู่กันอย่างไม่มีความรักใคร่กัน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว เศร้าหมอง หรือแม้แต่การที่แม่รักลูกมากเกินไป ปกป้องลูกมากเกินไป ห่วงเหินลูกคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัว

ของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หวาดกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวง่ายอาจทำให้มีบุคลิกภาพแบบต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Dependent) เมื่อเกิดความสูญเสียหรือผิดหวังอย่างรุนแรงก็จะโศกเศร้าเสียใจมากและนานกว่าคนธรรมดา (เป็นลักษณะของผู้ป่วยด้วยโรคประสาทซึมเศร้า) ซึ่งอาจเป็นกลไกป้องกันตนเองชนิดมุ่งเข้าหาตนเอง (Introjections) โดยรับเอาความรู้สึกที่ไม่ดีเข้ามาไว้ในตนเอง ความรู้สึกไร้ค่าและอารมณ์เศร้าจะเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้คิดฆ่าตัวตายได้

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลหรือเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการพยายามฆ่าตัวตาย โดยที่มาของปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุย่อยหลาย ๆ สาเหตุผสมผสานกัน และความคิดที่จะฆ่าตัวตายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คน แต่การป้องกันไม่ให้คนคนหนึ่งตัดสินใจฆ่าตัวตายนั้น เป็นเรื่องที่ประกอบด้วยเหตุและผล จึงต้องการเสนอแนะแนวทางเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย ดังนี้

(1) พ่อแม่ต้องแสดงบทบาทและหน้าที่ให้เหมาะสม พ่อผู้เป็นผู้นำครอบครัวต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก ให้เวลา ให้ความใกล้ชิดกับลูก ไม่ทำตัวเหินห่าง ควรเปลี่ยนความคิดที่ว่า เป็นพ่อต้องทำให้ลูกกลัว เป็นพ่อไม่จำเป็นต้องใกล้ชิดลูก และไม่จำเป็นต้องแสดงความรัก

(2) พ่อแม่ควรปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูให้เหมาะสม ตามยุค ตามสมัย ตามเหตุการณ์ โดยยึดหลักเดินสายกลาง เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ได้แสดงออกถึงความต้องการ ไม่ปิดกั้นกระบวนการความคิด และยอมรับความเป็นตัวตนหรือความเป็นตัวของตัวเองของลูก พร้อมอบรมสั่งสอนหรือชี้แนะถึงผลดีหรือไม่ดีในสิ่งที่ลูกกระทำ ควรเลี้ยงลูกแบบให้ลูกพูดกับพ่อแม่ได้ทุกเรื่อง ไม่ควรเลี้ยงแบบให้ลูกไม่กล้าพูดกับพ่อแม่ ถ้าพูดก็พูดเฉพาะบางเรื่องและบางเรื่องที่พูดก็เป็นเรื่องที่โกหก เนื่องจากถ้าพูดความจริงแล้วกลัวจะถูกลงโทษ

(3) พ่อแม่ควรให้ความใกล้ชิดกับลูก แสดงความรัก ให้ความอบอุ่น แสดงความสนใจในความเป็นไปหรือการกระทำของลูก พูดคุยสื่อสารซักถามถึงกันและกัน ระวังดะวังคำพูดที่อาจทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง ตึงเครียด หรือคำพูดที่ทำร้ายจิตใจ และควรทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่เป็นไปในทางที่ดี มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น อบอุ่น

(4) พ่อแม่ควรแสดงความรัก ความสนใจต่อบุตรเท่า ๆ กัน ในกรณีที่มีบุตรมากกว่า 1 คน หากจะต้องทำสิ่งใดต่อบุตรคนใดมากกว่าบุตรคนอื่นแล้ว ควรอธิบายถึงสาเหตุของการกระทำนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเกิดความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลให้ความรู้สึกต่อกันระหว่างพี่น้องไปในแนวทางที่ดีด้วย

### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยบริการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ในเรื่องการเตรียมตัวก่อนสมรส ภายหลังการสมรสและก่อนการมีบุตร เพื่อการปรับตัวของบุคคล ปรับตัวกับการมีชีวิตคู่ปรับตัวในชีวิตครอบครัว แนวทางการเป็นผู้นำครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

(2) ควรมีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตที่เป็นสุข การจัดการความเครียดในครอบครัว ส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพยายามฆ่าตัวตายของสมาชิกในครอบครัว

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรศึกษาถึงความเสี่ยงที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายจะกระทำซ้ำอีก
- (2) ควรศึกษาว่าระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- (3) ควรศึกษาถึงสาเหตุที่ผู้นำครอบครัวที่เป็นพ่อ ส่วนใหญ่เหตุใดจึงเลี้ยงดูลูกแบบอัตราบิดา